

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

7. Inevitno se gladijo ob sanstogac petkovite za enkrat 24 vin, ali kar je leto, 1 kvadratin centimeter prostora stane 16 vin. Za volitvino ogleda primerno pogled. V obdelavi "Mach nemodni" stane benza 5 vin. Pariz in razhvala vsaka petkovita 11 vin, izjave in Poslano 36 vin. — Inevitno se sprejema do tova opolnih. — Nemodni volitvino ne stanejo moze.

Revolucija na Ruskem.

Na Ruskem je izbruhnila revolucija. Rodila jo je lakota, vodila pa želja po svobodnejši ustavi. Delavci niso imeli dovolj jesti, omikanci ne dovolj prostosti, zato so se združili za revolucijo. Anglija je s svojimi mnogoštevilnimi kupljenimi in neкупljenimi prisilili, ki jih je razdelila po Rusiji, netila uporni duh. Ker so se tudi častniki, ki bi morali biti carju najbolj zvesti, pridružili upornikom, je revolucija imela vspeh. Uporniki so odstavili carja. Prisilili so ga, da je podpisal oklice na ljudstvo, v katerem se odpoveduje prestolu, za se in za svojega sina Alekseja. Na to so pozvali carjevega brata Mihaela Aleksandroviča, da sprejme carsko krono, a Mihael se ne obotavlja. Tako je Rusija trenutno brez carja. Ker je ruskemu ljudstvu car to, kar sta nam papež in cesar skupaj, najvišja cerkvena in najvišja državna oblast, za to je dvomljivo, ali si bo nova vlada brez carja mogla pridobiti srca ruskega prebivalstva. V istini še uporniki niso gospodarji položaja, še vedno trajajo spopadi in nemiri. Javlja se tudi, da so se kmeti in mnogi generali zavzeli za odstavljenega carja. Čeprav je odstavljen car slabši in neodločen, vendar ni verjetno, da bi se dal kratkomalo, brez vsakega odpora odstaviti. Pričakovati še imamo torej v Rusiji novih bojov in nihče ne ve, v kaki smeri se bodo revolucionarni dogodki razvili.

Ali bo sedaj mir, tako se vprašamo mi, ko čitamo o ruskih nemirih. Na to lahko odgovorimo: Če bo sedanja revolucijonarna vlada zmagovalka in ostala na krmilu, se bo vojska nadaljevala z vso silo. Ako dojde po težkih bojih odstavljeni car zopet na prestol, je verjetno, da bo hotel mir, da si uredi državo. Na vsak način pa je Rusija oslabilena vsled teh dogodkov in še bo bolj oslabiljena, ako nemiri kmalu ne ponehajo, ampak naraščajo.

Notranji voditelj upora je profesor Miljukov.

zunanj pa Anglija. Delavstvo in vojaštvo, ki je slo v boj za upornike, bi rado kruha in miru. A dobilo bo le, ako se ustaja posreči, nove mogotce in nadaljevanje vojske. Ljudstvo bo goljufano. Najgrše na celi revoluciji pa je, da se car ne more zanesti niti na svoje častnike. Grdo je tudi, da revolucionarji, ki pridgajo ljubezen do domovine, v isti sapi izročajo svojo domovino tuji državi, Angliji.

Kako so se nemiri začeli.

Kakor smo že v zadnji številki „Slov. Gospodarja“ pisali, so se nemiri po malem vršili v Petrogradu že teden pred nedeljo, 11. marca. Posebno ožetrlika, 8. marca naprej so se nemiri ponavljali vsak dan. Glavni nemiri pa so buknili na dan dne 11. t. m. in sicer v jutro na vse zgodaj. Razpoloženje prebivalstva in vojaštva je bilo že pred nedeljo skrajno razburljivo. Stara vlada pa je razburjenje ljudstva še povečala, ko je priporočala carju, naj dumo (ruski državni zbor) razpusti. Poleg tega pa je še bilo pomanjkanje živil vedno večje. Revolucijo so podžigali tudi angleški in francoski agenti ter razdvojenost na carskem dvoru, kjer je velik del članov ruske carske hiše baje že davno sklenil, da se carja Nikolaja odstavi, ker se je baje zadnji čas car z njegovimi ministri vred kazal precej prijaznega miru.

V nedeljo, dne 11. marca, ob jutranji zori, so v Petrogradu lačne ljudske množice naskočile pekarnе in prodajalnice živil. V nekaterih urah je bilo na stotine prodajal razrušenih. Na ulicah so se zbirale velikanske množice ljudi, med njimi na tisoče stavkojočih delavcev. Množice so vpile: „Dajte nam kruha! Sklenite mir!“ Ko so se pojavile vojaške čete, in so začele razganjati razlučene množice, so metali na vojake kamenje, jih bili s palicami in celo streljali na hje. Tudi vojaštvo je začelo streljati. Vendar je že takoj ob začetku nemirov stopila večina petrograjske posadke, ki je štela nad 30.000 moč, na stran upornikov. Množice so se do poldneva polastile večine javnih poslopij in uradov na severni strani reke Neve, dočim v glavnem delu mesta uporniki niso prišli takoj do moči. Proti poldnevu pa so pričele množice upornikov kljub silnemu ognju iz strojnih in navadnih pušk prodirati čez veliki most reke Neve v glavni del mesta. Razvila se je pravca-

ja bitka. Pokalo je kakor na bojni črti. Razdvijane ljudske množice so vpile in tulile, vojaški in vstaški trobentači so trobili, poveljniki so klicali: „U boj, u boj!“ Takoj v prvih popoldanskih urah so se ljudske množice, ojačene z mnogimi tisoči upornih vojakov, polastile tudi glavnega dela ruskega prestolnega mesta. Do večera je le malo carju zvestih čet ostalo na nasprotni strani; celo več polkov carjeve garde je uskočilo v tabor upornikov. Mesto je na več krajih gorelo. Borba za posest Petrograda se je nadaljevala celo noč od nedelje na ponedeljek. Mrtvih in ranjenih je bilo do nedelje zvečer 300 do 400 oseb. Stare ministre so vrgli v ječo.

Uporniki se polastili petrograjske trdnjave.

V noči od nedelje na ponedeljek so se uporniki polastili tudi petrograjske trdnjave. V glavnem delu trdnjave je imel službo gardski polk, ki je bil zvest carju. Polk se je upiral z vso silo in se je na vso moč branil predati trdnjavo. Ko pa je padel največji del trdnjave, imenovan Peter-Pavlova trdnjava, v roke upornikov, se je po ljutem boju udal tudi omenjeni carju zvesti polk. V trdnjavi se je nato nastanil generalni štab uporniških čet.

Tudi trdnjava Kronstadt v rokah upornikov.

Očividno je, da se je ustaja med vojaštvom skrbno pripravljala. Večina častniškega zbora je bila na strani upornikov. Nekatera poročila pravijo, da je celo načelnik ruskega generalnega štaba Aleksejev uskočil k uporni armadi. V očigled teh razmer se ni čuditi, da so se polastili uporniki celo ene najmočnejše ruskih trdnjav, mesta Kronstadt. Posadka te trdnjave se je dne 12. marca uprla carjevi oblasti in šla na stran nove vlade. Poslanec dume Pepelajev, je prevzel poveljstvo trdnjave. Pepelajev je, kakor se poroča iz Stockholma, po poklicu trgovski pomočnik in je bil tot vojak poddesetnik (frajtar) v nekem infanterijskem polku.

Druga mesta se pridružijo upornikom.

Revolucijski duh je slavil tudi v drugih me-

LISTEK.

Vojni spomini.

(Napisal Januš Golec.)

(Konec.)

Tu so je prismukal k meni, ki sem jezdaril na želu karavane, narednik, oče Urban ali „mat' nebeška“, kakor ga je zvalo vse pri polku. Mož je po rodu Gorican in je v mirnih časih nadzoroval kaznjence po tržaških zaporih. Za dobo vojne so mu pa poverili nadzorstvo mesarjev pri našem polku. Midva sva bila znanca in prijatelj, ker je bil mož poleg mesarske obrti še moj meznar in ministrant. Kratko popisano, naš „mat' nebeška“ je bil za vse pomoč v sili. Mat' nebeško so mu natovorili, navrh krstnemu svetcu sv. Urbanu, njegovi tovariši, ker je pri silno bogatomnem duhu imel navado, da je pihal pri vsakem stavku pobožne vzdihne, ki so začeli puhteti z uvodom: „Oh, ti mat' nebeška!“ No, ta naš oče Urban je bil pri pokopališču v Serafincih resnega mnenja:

„Gospod, naj nikar ne zamerijo, pa konji so božja stvar. Moramo postati za nekaž ur, da jih nakrmimo in napojimo.“

Že iz navade sem tudi to pot posluhnil „mater.“ Postali smo z vozički ob cesti, razpregli in položili konjem. Ljudje so lomili plativce in netili ogenj, da si skuhajo črno kavo. Jaz sem pretezal vsled ježe otrple ude po cesti. Nisem dolgo šetal, mi je že po-
kinil mat' nebeška:

„Pripravil sem Vam ogenj in sedež, samo za menej postopite!“

Ob pokopališčnem zidu je stalo kos strehe, pod katero je plapolal vablivo vabeč ogenj. Zložil sem ude na podolgovat zaboj in se zabulil v plamen in vojnih običajih.

Se kot remšniški kaplan sem se večkrat čutil župnikovemu psu, ki je v zimskih dneh nepremično strmel v žrjavico. Obsodil sem tedaj krivično pseta za prav trapačo žival, ki tako neumno dolgo polukava plamen. A v dolgočasnih vojnih dneh in nočeh sem izkusil sam na sebi in na drugih, da hrani o-genj za človeško oko nekaj trajno privlačnega. Po cele dni in noči smo budali kot prikrovani v tlečo žrjavico, brez pogovorov, brez misli.

Tudi tokrat ob vašem mirodvoru sem se zakopal z očmi v goreči ogenj, podprl sklonjeno glavo in mislil na nič . . .

Mat' nebeška je varil čaj in molčal proti svoji, sicer brbljavi navadi.

Kake dve uri sem nepremično zrl v že pojema-
joči ogenj, pil požirkoma čaj in prisluškoval enako-
mernem hrustanju konj. Ogenj je pogorel, živali se
najejle in napile in zaukazal sem na odhod.

Vstal sem, pa zabojo, na katerem sem sedel je obvisel za žrebelj na mojih hlačah. Potegnil sem nekoliko preveč z noge, žul se je rezki r-rsk! Prstrgane so bile lepe hlače, zabojo pa se je prevrnil z loputom po tleh.

Pred noge se mi je zakotalila izpod prevrnjenega zaboja — mrtvaška lobanja in nekaj kosti. — Strahotni mraz me je preletel po vsem telesu, zobje so mi šklepetnili in zapazil sem, da sem počival na stari krsti.

Mat' nebeška mi je pripravil sedež, v podrapani mrtvašnici in pospravil raztrošene kosti pod krsto.

Sam ne vem, zakaj me je ta vojaku vsakdanji

prizor tako presunil. Pa vendar kot dan jasno je bilo, da me podi roka maševalne usode za ugrabljenost hlače. Oče Urban mi je na licu nezgode zadela vrzel v hlačah z nitjo med resnim razkladanjem, da tako fletne pač ne bodo več to tolikanj luskane hlače. —

Pot iz Serafine do zaukazanega cilja v Kolanki ob Dnjestru je precej dolga. Dospeli smo tje^{ka} popoldne drugega dne. Kolanki je raztegnjeno in raztrošeno gališko selo ob mogočnem Dnjestrovem kolozu. Za mojega bivanja v tistih krajih je bila ta razsežna vas prazna do jedinega živega bitja, do — mačk. Le te so v precejšnjem številu mijavkale in pomigavale z repčki okrog razljudenih bajt in so mi bile dokaz, da so prebivalce iztirali s silo na višji ukaz.

Razen nas voznikov in konj ni bilo nobene druge vojaške suknje v vasi. Ta je bila lepa! Med tolikimi napori sem privzelo do zapovedanega cilja, in nikjer žive duše, ki bi mi povedala: Kam pa sedaj? Kar nabit z nevoljo in negotovostjo, sem vendar le pogruntal po valovajočem dimu, ki se je kolobaril iz smrekovega gozda ob Dnjestru, da menda tamkaj tiči in straži naše vojaštvo.

Moje domnevanje se je vdejsťiľo. Kmalu smo se našli. Oni lačni in že izlakani, jaz pa zbit in utrujen vsled dolgotrajnega pohoda. Pripeljana živila in krepčila smo porazdelili in moral sem nazaj v vas k vozičkom in konjem.

Siba bozja! Te prazne bajte z mijavkajoče pla-
vežimi se mački so mi z nekako oledenelo tesnobo o-
vijale srce in duha. Bil sem sam med moštvom in
konji. Jedino pametno človeče je bil mat' nebeska, ki
je že iztikal za pripravnim stanovanjem, ko sem se
povrnil v taborišče.

Koncem vasi je mogočno razsežna pristava s

stih zmogostavje. Petrogradu so se pridružila mesta Moskva, Kazan, Harkov, Od-sa in še druga. Da bi segla revolucija tudi na kmete, se ne poroča in tudi ni verjetno, ker so kmetje zelo verni in bi pač šli v upor proti vladi in oblastim, a ne proti carju. Menda nikjer ni v očeh ljudstva vladarjeva oseba tako sveta kakor na Ruskem.

Duma imenuje začasno vlado.

Duma, katere je car odgodil do srede aprila je v nedeljo, dne 11. marca popoldne sklenila, da ne bo sledila carjevemu ukazu in da bo nadaljevala seje. Izbrala je izvršilni (prekacuški) odbor 12 članov, kateremu predseduje dumni predsednik Rodzianko. Ta odbor se je proglašil za začasno vlado, odstavil stare in je imenoval nove ministre. Izjavil je, da prevzame skro za javni red. Duma je tudi takoj brzojavila carju na fronto, da naj se določi kaka oseba, ki uživa zaupanje ljudstva, da se ji poveri sestava nove vlade.

Revolucijski ministri.

Izvrševalni odbor dume je sestavil novo ministristvo, v katerem se nahajajo: Knez Lvov, ministrski predsednik in notranji minister; poslanec Miljukov, zunanji minister; poslanec Gučkov, vojni in mornariški minister; vseučilišni profesor Manujlov, naučni minister; knez Saratov, justični minister; poslanec Ukrašov, prometni minister; Konovalov, trgovinski minister; Singarev, poljedelski minister; Terestšenko, finančni minister.

Najvplivnejša oseba v tem kabinetu je profesor in poslanec Miljukov. Mož je zelo častihlepen. V vojni je najglasneje razglašal star cilj Rusije, da si mora pridobiti Carigrad in prost dohod v Sredozemsko morje, Turčijo hoče razdeliti med četverosporazum. Avstrijo pa na več držav, a Galicijo in Bukovino priključiti Rusiji. Miljukov je velik oboževatelj Anglije.

Ministrski predsednik knez Lvov je v dumi zastopnik Petrograda. Velja kot eden izmed voditeljev svobodomiselnih strank. Bil je soudeležan pri umoru meniha Rasputina.

Car se odpove.

Revolucijski odbor razglša carjev oklic na ljudstvo, v katerem se car odpove prestolu na korist svojemu bratu Mihaelu Aleksandroviču. Ali je ta oklic car prostovoljno podpisal, ali ga je sploh videl in podpisal, je veliko vprašanje. Ako ni prostovoljno podpisal ali ako je sploh potvara, potem je vedno večja verjetnost, da se bodo car in njemu zvesti pristasi borili za prestol. Revolucionarji so razglasili tak oklic, ker poznavaši Rusije pravijo, da ljudstvo proti volji carjevi ne bi priznalo drugega vladarja, ali druge vlade. Za to so morali ljudstvu povedati, da je car sam rad odstopil.

V oklicu pravi car, da so nastale v notranjosti velike težave, ki bi znale škodovati končni zmagi

Rusije. Ker noče biti nobena ovira, da pride Rusija do zmage, za to se odpoveduje najvišji oblasti v carstvu. In ker se noče ločiti od svojega ljubljeneega sina, za to poverja prestolonasledstvo svojemu bratu Mihaelu Aleksandroviču, kateremu podeljuje svoj blagoslov. Svojemu bratu nalaga, da vlada v soglasju z zastopniki ljudstva. Ljudstvo pa prosi, naj se zbere okoli novega vladarja in naj mu bo pokorno.

Kje je car?

O carju se ve toliko, da je bil dne 15. t. m. gotovo v Pskovu, ker je njegov oklic na ljudstvo, v katerem se odpoveduje prestolu, podpisan v Pskovu. Seveda druga stvar je, ali je oklic sploh podpisal, ker je lahko, da mu je tudi podtaknjen. Mnogi so menja, da mu je podpis izsiljen. To pa z druge strani zopet radi tega ni verjetno, ker baje biva car v Pskovu pri generalu Ruskiju, ki mu je ostal zvest. Ali mu je Ruski res ostal zvest, ne vemo. Kakor se iz teh različnih vesti razvidi, ne vemo o usodi carjevi nič gotovega. Tudi to se javlja o njem, da ga mislijo uporniki poslati na Krim, da se ozdravi in okrepi.

Tudi o usodi caričini smo slabo poučeni. Poročila se glasijo različno; da je bila pri nemirih v Petrogradu ranjena, čeprav ni zelo verjetno, da bi se med nemiri pojavila na ulici; da biva v Carskem selu, kjer jo varuje zvesto vojaštvo, a druga vest pravi, da je vjeta v Carskem selu, ker so se oficirji tudi pridružili upornikom; da se je carica hotela usmrtiti, ko je zvedela za carjevo odpoved, a da se je v zadnjem trenutku njena nakana preprečila.

Carjevič Aleksej se nahaja baje pri svoji materi v Carskem selu ter leži bolan.

Veliki knez Nikolaj Nikolajevič baje ni hotel sprejeti vrhovnega poveljstva, ki mu ga je ponudila nova vlada, ampak je ostal carju zvest.

Veliki knez Ciril baje tudi hrepeni po kroni in je mnogo sposobnejši nego Mihael Aleksandrovič. Carjevo mater so baje spravili v Kijev, kjer je zaprta.

Kdo vlada.

Po poročilih, k nam jih milostno pripušča angleška vlada, je sedaj Rusija brez carja. Stari car je odpravljen a Mihael Aleksandrovič, katere mu so uporniki ponudili krono, se še obotavlja. Izdal je na ljudstvo oklic, v katerem pravi, da same v tem slučaju sprejme carsko krono, ako se ljudstvo v posebnem, splošnem glasovanju izreče zanj. Dokler se ne izvrši to glasovanje, naj vodi državo od dume sestavljena vlada, ki naj upeje splošno, naravnostno in enako volilno pravico za dumo. Tako izvoljena дума naj sestavi novo ustavo.

Sliši o se glasovi, ki pravijo, da se Mihael namenoma obotavlja sprejeti krono. Rad bi carju pomagal in na omenjeni način misli pridobiti zanj dovolj časa, da car lahko začne boj proti upornikom.

me prisilili k povratku.

V naglici sem zadrl na novo pot v naše taborišče, katere se doslej nisem hodil. Vila se je v ravnini in krenila pred vasjo v gajček, ki je bil tako prikupljivo-sanjavo poraščen z brezami.

Bilo je tedaj začetkom oktobra in listje je bilo povečini že odpadlo z brez. Po odpadlem, šuštljajočem listju, posebno po brezovem, ki se tako neslišno lahko udaja pod nogo, je prijetno hoditi. Ta čarobni gajček, postlan z listjem, preprežen s poti, se mi je trenutno ovil krog srca in zavrisnil bi bil radosti, ker sem iztaknil nekaj za samoto sanjavo prijetnega. Lahen jesenski vetrič je pozibaval brezine vejice in prožno, ovenelo listje se je v komaj slišnem šumljanju kolobarilo na tla. Stopal sem po udobni stezi na zemljo uprtega pogleda in se spustil na klopico ob poti. V vojni nenavadno, poskočno prijetno mi je rajalo po duši ob pišu vetra in šušljanju z dreves plesočega listja.

Večerni veter je potegnil močnejše. Drevesa so se vihrajoče zazibala in prav v bližini je jedna veja grizeče zacviknila. Pogledal sem v smeri ovileče veje. V oko me je zbodel grozen prizor, ki se je gotovo neizbrisno za celo življenje vtisnil v dno duše. Na glas sem bolestno viknil, hušnil na kvišku s klopjo. a zopet omahnil z vso silo na že trhlji sedež, ki se je podri z lomečim hruščem. Prekucnil sem se preko prevrnjene klopje na hrbet in si prebil pri padcu hlače in koleno do krvi.

Veter je zopet potegnil, veja je zaječala in na veji se je zagugalo na motvozu za vrat obešeno — moško truplo.

Obešeneec je imel na oči poveznjen širokokrajen klobuk, da mu nisem razločil obraza, in na hrbtu zvezane roke. Bil sem tedaj že dokaj vaje pogleda smrti in prizor obeseencev: a nobena viseča žrtev me ni tako dirnila, tako silno in trajno preplašila, nego ta samevajoči mrlič v rajsko lepem brezovem gaju, gugajoč se pri pišu vetra na ovileči veji.

Krvavec pobitega kolena, že v drugič raztrga-

Sedaj vlada terej od dume sestavljena vlada, ki stoji popolnoma pod angleškim vplivom in ki se je vsled tega morala odlečiti za nadaljevanje vojske z vsemi silami.

Kaj hoče nova vlada.

Začasna vlada z ministrskim predsednikom Lvovom na čelu je razglasila svoj program, v katerem ebeta, da bodo pomiloščeni vsi politični zločinci; da se bo v Rusiji smelo svobodno izražati mnenje, svobodno vse tiskati in svobodno snovati društva ter zborovati. Priznava se pravica štrajkov. Odpravlja se razlika v eh družabnih verskih in narečnih zadev; postavodajalstvo se bo delilo s carjem; v dumo se bo volilo na podlagi splošne in enake volilne pravice. Polcija se bo rekrutirala iz vrst narodnega vojaštva; tudi v občinski odbore se bo volilo po splošni in enaki volilni pravici.

Zakaj revolucija.

Pri takih velikih dogodkih je navadna več razlogov. Toda glavna razloga, da je prišlo do prekucije, sta pač ta dva: Ljudstvo se je že naveličalo vojske in si želi miru. Vojska je pobrala iz vsake ruske hiše najboljše mladeniče in može. Mnogi, mnogi se ne bodo nikdar več vrnili, obležali so na bojiščih. Na kmetih je začelo primanjkovati delavcev, v mestih in tovarniških krajih tudi živil. Dovož živil in premoga je bil posebno to zimo že zelo nereden. Trpeče in gladujoče rusko ljudstvo pa je zraven moralo gledati, kako nekateri mogotci žive v izobilju. Vedne preiskave in aretacije so dokazale, da to izobilje ni vedno pošteno pridobljeno. Veliki knezi, mogočni generali in visoki činovniki so kradli in poneverjali. Ljudstvo si ni moglo in ni znalo pomagati, a bilo je skrajno nezadovoljno in nemirno, posebno po mestih. To nezadovoljnost in vznemirjenost so — in to je drugi glavni razlog — porabili omikanci po mestih, da so zahtevali za dumo (ruski državni zbor) postavodajalstva in nadzorstva, kako se postave izvršujejo. Vsled revolucije, ki je nastala po rusko-japonski vojski, je sicer car upostavil dumo, a njenih sklepov se je vlada držala le, ako je hotela. Sedaj hočejo, da mine samodržstvo, in da car z dumo deli postavodajalstvo in nadzorstvo. Ljudstvo je v sedanjih razmerah, ki so zavladale v Rusiji, to razumelo in za to so omikanci po mestih lahko šli na svoje delo, na revolucijo. Stradajoči delavci po mestih in z vojsko nezadovoljni kmetje-vojaki so se jim pridružili. Seveda ljudstvo ne bo prišlo na svoj račun. Svobodomiselni omikanci ga bodo, kakor povsod, tudi v Rusiji goljufali. Mnogi izmed njih bodo postali ministri in vplivni gospodje, ustavne pravice bodo sicer tudi večje, toda kruha in miru revolucija, kakor sedaj izgleda, ljudem ne bo prinesla, ker so voditelji pod vplivom Anglije in Francije za brez-

nih hlač, sem jo ubral, ne meneč se za udobno pot, proč iz groznega gozdiča v taborišče. V ušesih mi je vedno brundal ovil veje, posmrtna pesem nesrečne žrtve.

Ves zasopel, poten in preplašen sem se ustavil v svojem šotoru. Vest pa mi je takoj žugnila, ko sem si drgnil razbito koleno:

„Januš, ta prizor ti je v kazni za ugrabljenje hlače!“

Ta prst božji mi je tokrat tako silovito zamahnil, da sem sklenil še tistega dne potopiti tuje blago prav na dno Dnjestra. Mat' nebeška naj mi, tako sem ukazal, na vsak način takoj preskrbi druge, komisne hlače.

Je iztaknil mož na vozu nekaj tej obleki podobnega, ki je pa bilo predolgo, kjer bi moralo biti kratko, in narobe. A potegnil sem se vendar v ta hlače podobni oklep in se počutil na vesti trenutno olajšanega.

Vzrok tolikih udarcev šib božje pravice, ugrabljenega hlače, sem pobasal pod pazduho in hajd z njimi do Dnjestra. Pri najbolj globokem tolmunu ob reki sem postal. Pobral sem dva kamna in jih povzal po jednega v vsako hlačenico. Voda je štrbunknila nakvišku prav na sredini tolmuna in baronske hlače so se pogrezile na dno Dnjestra.

Od potopa za me usodepolnih hlač je minulo že več nego poldrugo leto. Za 22mesečnega bivanja na fronti sem bil v 63 bitkah in praskah. Videl in izkusil sem premnogo gorja in pocedil nekaj litrov potnih srag. Čepim že sedaj nad 8 mesecev kot invalid v varnem zaledju, kjer se samo govori in brblja, a ne sliši in ne okusi granat in šrapnelov. Povem in zaupam vam pa, da se mi ne vračajo sedaj v sanjah nikoli prizori iz bitk, pač pa me večkrat preganjajo po kolovozih spanca nesrečne, mažarske hlače. Potopljene prav po evangelijsko na dno reke s privezanim kamenjem, mi še iz oddaljenega brezna žugajo za bodočnost: Ne jemlji, kar ni tvoje!

bil rad porinil oče Urban. A vsa njegova gostobesedna hvala stanu je bila tokrat zastoj. Popolna samotnost, praznoba in zapuščenost, te tri pijavke so me tako grizle, da sem sklenil rajši ostati na prostem, pod milim nebom, kot v praznem gradu.

Mat' nebeška je še nekaj godel o mladostni plahosti, a mi vendar postavil sredi med vozovi prostoren šotor z ležiščem, mizo in klopjo. Pod komisno platneno streho sem se počutil bolj domačega, ne tako zakleto zapuščenega in osamelega.

Pod tem šotorom sem bival v lepih in deževnih dneh blizu tri tedne. Dolgega časa in duhomorne samotnosti sem se napil tedaj v krepkih požirkih za nekaj mesecev. Najbolj kratkočasno mi je bilo, če sem poromal ob Dnjester, se vsedel ob breg reke in zrl v lahno se priganjajoče se valove. Tu sem gledal in užival ta bajno grozni Dnjester, katerega popis sem kot dijak prebiral z zanimanjem in hrepenenjem. Zatapljal sem se v mislih v to kačje vijoco se reko, ki ima tako globoko strme bregove. Naše vodovje je nizkobrezno, a Dnjester in njegovi sodrugi se plazijo v strugi, na obeh straneh do 50 metrov na globoko zarežani in od vode izglobljeni. Ravno radi te brežnih strmin je Dnjester mogočna strateška zavora, ki nas je stala mnogo krvi in žrtev. Pa saj so se od nekdanj ravno ob tem veletoku najbolj vodili in se pobijali razni že tudi stari narodi. Pač lahko trdim, da je ta reka nekako do dna prepeljena s čloško krvjo. Radi tega se pa tudi tiho, komaj slišno, kradoma plazijo v gosto zakrivilnih, kačjih kolobarjih. Dnjester je bila moja jedina duševna zabava za osamelega bivanja v Kolanki, jedini vir razmišljanja o žalostni, že davno minuli zgodovini teh krajev. Ob vodi sem se plazil in smukal le bolj na večer, ker pri popolni belem dnevu bi mi bil lahko kak Rus s kroglo preluknjal skatlico zgodovinskega tuhtanja in pobrkavanja.

Kak teden dni pred odhodom iz teh zakletih krajev sem proti večeru zopet romal k Dnjestru. A tokrat pa so Rusi brusili s strojnicami po obrežju in

pogojno nadaljevanje vojske.

Angleži sokrivli.

Zli duh sedanje svetovne vojske je Anglija. Že davno bi imeli mir, ako bi Anglija ne vspodbujala Francije in Rusije, da vzdržita in nadaljujejo vojsko, in ako bi ne znala z denarjem in političnimi spletakarijami pridobivati vedno novih zaveznikov. Sedanjí car že od istega časa, odkar je odslovil zunanega ministra Sasonova, ni nič prav zaupal Angliji. Minister Protopopov je bil leta 1916 v Londonu in ko se je vrnil, je v posvetovanjih pri carju poročal: „Anglija ni naš prijatelj. Anglija je na dnu svojega srca sovražnica Rusije in je za to nevarna. Anglija vojuje proti nam tih, skrit boj, ki meri na to, da bi mi postali poslušni služabniki angleške vlade.“ Pod vtisom teh besed je car Nikolaj odpustil Sasonova, ki je stal že popolnoma pod komando angleškega poslanika v Petrogradu, Buchanan. Ker je Buchanan izgubil vpliv v vladnih krogih, ga je iskal tem bolj v krogih svobodomiselnih poslancev. Njih voditelj Miljukov in Buchanan sta odslej delala skupaj politiko, katere cilj je bil, da se poveča vpliv svobodomiselnih večine v dumi in da se zmanjša moč carja in vlade. Njih politika se je končala sedaj z revolucijo. Miljukov je postal zunanji minister in je kot voditelj dume večine v novi vladi najvplivnejša oseba. Anglija ima sedaj na Ruskem svojo vlado.

Voditelji revolucije.

Kot glavni voditelj ruske revolucije velja prof. Pavel Miljukov, ki je v dumi voditelj konstitucionalne (ustavne) demokratične stranke, katere pristasi se imenujejo po začetnicah k in d „kadeti.“ Hočejo svobodo v celem, ustavnem življenju. Našim strankam primerjani so najbližje liberalcem in svobodomiselnim. Miljukov je veljal od nekdaj kot velik prijatelj Anglije in kot hud nasprotnik Avstrije in Nemčije.

Kot tih, skrit voditelj revolucije velja angleški poslanik v Petrogradu, Buchanan, ki je bil s carjevo okolico, posebno s carico nezadovoljen, ker se je vedno bolj nagibala k miru. Anglija je dobivala v sled njegovega rovanja vedno več vpliva med uradniki in generali. V vsakem uradu je imel svoje kupljene pristase. Anglija ni samo ruskih financ nadzorovala, ampak tudi celo politično upravo. Le tako je bilo mogoče, da se je revolucija pričela razvijati popolnoma v angleškem smislu. Ali se bo tudi končala v njih smislu, je seveda drugo vprašanje.

Obenem s svobodomiselnimi strankami so se uprle tudi delavske stranke, seveda iz drugih vzrokov, da bi se končala vojska in da bi minilo pomanjkanje. Njih zastopnik v novi, začasni vladi je pravosodni minister, poslanec Kerenski. V dumi je leta 1915 pozival Kerenski rusko ljudstvo, naj organizira prekuojo. Delavske stranke bi rajše imele ljudovlado, nego pa carstvo.

Carjev značaj.

Car Nikolaj II. ni brihten človek. Nima niti veliko znanja, niti trdne volje. Kot carjevič je bil vzgojen v smislu, da sta samodržstvo in pravoslavlje edina varna stebra ruskega carstva. Za to si je dal vse ljudske pravice le siloma izviti iz rok. Ljudstvo bi naj trpelo, delalo in molčalo, a postave bi naj dajala vlada in car. Toda to je nevdržljivo, čim večja postaja ljudska izobrazba. Potem se ne dajo ljudje le samo vladati, ampak hočejo tudi sovladati. Edino kar je bilo v tem položaju pri cesarju dobrega, je, da ni bil nasilen, ni bil tiran. Sicer bi že prišlo mnogo poprej do takih temeljitih prevratov. Bivši ruski finančni minister Vite je pisal pred desetletji o carju Nikolaju II.:

„Sedanji car, slabič na prestolu, je neodločen, nebrizen in popolnoma nesposoben, da bi prijel krepko za vladne vajeti. Za to pripušta, da njegova iz nazadnjakov obstoječa okoličina sama vlada in odločuje. Njegovi nasledniki, mogoče že on sam, bodo zaigrali prestol, to že lahko danes prerokujem. Kazen bo doletela carja Nikolaja II. in njegovo hišo, to je gotovo.“

Prerokovanje se izpolnjuje te dni.

Nikolaj II. je bil rojen kot sin carja Aleksandra III. dne 6. maja 1868 v Petrogradu. Po smrti svojega očeta je dne 20. oktobra 1894 nastopil vladno. Kmalu nato, dne 14. novembra 1894, se je poročil z Aleksandro Feodorovno, rojeno hesensko princezino Alice, ki mu je povila štiri hčere in l. 1904 prestolonaslednika Alekseja Nikolajeviča.

Mihael Aleksandrovič.

Veliki knez Mihael Aleksandrovič, kateremu so uporniki ponudili carstvo, je mlajši brat carja Nikolaja II. Rojen je bil dne 22. novembra 1878. Dne 16. oktobra 1911 ga je v dunajski ruski cerkvi nek srbski pop poročil z ločeno ženo Natalijo Wulfert, rojeno Serometerski. Rodila se je v Moskvi dne 27. junija 1880. Nekaj časa po poroki je dobila naslov: grofica Brasov. Veliki knez Mihael je bil nekaj časa s carjem sprt in je, preganjan s carskega dvora, živel v Švici in Parizu. Pozneje sta se brata zopet spravila. Politike se je pa Mihael zelo malo udeleževal.

Odpor carju zvestih.

Berolinska „Vossische Zeitung“ poroča, da se

je v nekaterih carju zvestih pokrajinah pričela protirevolucija. V pokrajinah Kursk, Poltava in Orel so množice kmeškega ljudstva korakale skozi vasi, ter so prepevale carsko pesem in klicale „Živijo car Nikolaj!“ Okraji Kaluga, Gerčakov in Poltava ter besarabski okraji so baje izjavili, da ne priznajo nove vlade. Izredno huda poročila prihajajo iz Turkeštana. Generalni upravitelj Kuropatkin noče priznati nove vlade. Tudi poveljnik mesta Dvinsk, general Lvov, je baje odpovedal pokorščino novi vladi, enako tudi poveljnik trdnjave Sebastopol, katerega pa so vjeli. Ameriški časnikar Wiegand poroča, da je v Rusiji zraven tega že izbruhnila nova socialdemokratska protirevolucija. Razmere postajajo torej vedno bolj zamotane.

Vest o uporu v ruskih strelskih jarkih.

Iz Berolina poročajo o pojavih v ruskih strelskih jarkih: Da dogodki v Petrogradu niso ostali neznaní v ruskih strelskih jarkih, dokazujejo zadnje dni opazovani pojavi v ruskih strelskih jarkih. Opazovalo se je, da so prižigali kresove, streljali in prepevali ter se radovali. To so si naši, ki o petrogradskih dogodkih niso bili poučeni, tolmačili končno z zasedbo Bagdada. Zda se pa ve, da so ruski vojniki upor pozdravljali, upajoč, da se bliža konec te strašne vojske. Pričakovati je resnih dogodkov, dokler ne bodo ruske čete izvedle, da se mora po volji voditeljev revolucije vojska nadaljevati z vso silo in močjo.

Nasilja revolucionarjev.

Ko so revolucionarji postali gospodarji Petrograda, so napravili lov na zveste carjeve pristase in na Nemce. Vojaki in prekuoci so udarili v stanovanja in vleli neljube osebe v ječe. Ovaduštvo je cvetelo, da nikdar tako. Ako se je koga obdolžilo, da je nasprotnik nove vlade ali pa je prijatelj Nemcev, so ga kratkoma zvezali in vrgli v ječo. Revolucionarji so imeli natančni seznam petrogradskih nemških rodbin in carju Nikolaju zvestih Rusov. Od nedelje, dne 11. do četrta, dne 15. marca so baje zaprlí do 12.000 oseb, postreljenih in ubitih pa je po poročilu lista „Politiken“ nad 800 Nemcev.

Ker carja ljubim . . .

V nedeljo, dne 11. marca, ponoči, ko so revolucijske čete udrele v petropavlovsko trdnjavo, se je na nekem trdnjavskem stopišču infanterijski četovodja s svojimi 40 možmi branil kljub povelju, da se naj uda, cele tri ure. Revolucionarji so se končno polastili trdnjave in so četovodjo zvezanega gnali pred novega trdnjavskega poveljnika. Poveljnik ga je rezko vprašal: „Zakaj si se ustavljal?“ — „Ker carja ljubim in mu hočem ostati zvest.“ — Ker se četovodja ni hotel odpovedati zvestobi do starega carja, so ga revolucionarni častniki ustrelili.

Italijansko bojišče.

Na primorski fronti je bil dne 15., 16. in 17. t. m. hud artilerijski ogenj. Italijani so dne 16. marca napadli naše postojanke pri Kostanjevici, a niso ničesar dosegli. Na tirolskem bojišču se vrste manjši spopadi. Ob švicarski meji so se naši polastili 3300 metrov visoke gore Hohe Schneid. — V Italiji nastaja nezadovoljnost z vlado, ki noče poslušati glasov, kateri zahtevajo mir, vedno večja.

Naša zmaga na 3300 m visoki gori.

Na praznik sv. Jožefa proti polnoči je majben oddelek naših čet ob švicarski meji se polastil 3300 m visoke gore Hohe Schneid. Naši so tedne in tedne vrtali skozi debelo ledeno plast več sto metrov dolg predor in so omenjeno noč vrh gore, na kateri je bila blizu 100 mož broječa italijanska posadka, z mino spustili v zrak in na to zasedli goro, katere obvladuje širne pokrajine proti jugu. Gora leži 5 km na italijanskih tleh.

Italija bo posnemala Rusijo.

Švicarski listi pišejo, da se pripravljajo v Italiji sliči dogodki, kakor v Rusiji pred izbruhom revolucije. Po vseh italijanskih mestih vre in vlada velika nezadovoljnost, ker so že začeli prav pičlo odmerjevati razna živila, kojih uvoz je vsled P-čelnov skorodane popolnoma ustavljen. Ropi in tatvine se v deželi strahovito množijo. Vsa znamenja kažejo, da bo prišlo v Italijo v prihodnjem mesecu do velikih notranjih nemirov. Italija je podobna velikemu, smodnikom napolnjenemu sodu. Treba le iskric in vse zleti v zrak.

Zelja po miru v Italiji.

V italijanski zbornici je prišlo dne 16. marca do burnih prizorov. Poslanci Crespi, Modigliani, Ferri in drugi so ponovno zahtevali, naj se vlada izrazi, kako stališče zavzema glede miru. Modigliani je dne 18. marca še posebej poudarjal, naj vlada ne tira vojske tako daleč, da bi bilo še le leta 1918 upati na mir. Ako se mir že letos ne sklene, bo Italija gospodarsko popolnoma uničena. Zunanji minister

Sonnino je rekel, da Italija radi tega ni mogla ostati četverospornim državam priporočati, da bi pričele z mirovnimi pogajanjí, ker Nemčija ni marala naznaniti svojih natančnih mirovnih pogojev. Iz poročil, ki prihajajo iz Italije, je razvidno, da je večina ljudstva za skorajšnji mir.

Na drugih bojiščih.

Rusko bojišče: V gozdnatih Karpatih, pri Stanislavu in ob Stohodu v Voliniji so se zadnje dni naši nekaterokrat nekoliko spopadli z Rusi, a do večjih bojev ni prišlo. Vse z napetostjo čaka, kako se bodo razvili notranji dogodki v Rusiji.

Rumunsko bojišče: Francoski, ruski in angleški častniki so rumunsko armado v južni Rusiji urili in preustrojali cele tri mesece. Zbrali so baje 150.000 do 200.000 za boj sposobnih Rumunov. To armado mislijo pod vodstvom francoskih častnikov meseca aprila poslati reševati po naših armadah zasedeno Rumunijo. Sicer pa je sedaj skoro na celi rumunski fronti mir.

Francosko bojišče: Na francoskem bojišču živahni boji od merske obali notri do Verduna. Nemci so v Flandriji med mestom Aras in reko Oiso prostovoljno in neopaženo izpraznili kos zasedenega ozemlja in so na ta način skrajšali svojo fronto za 70 km. Izpraznjeno ozemlje so zasedle angleško-francoske čete. Angleško in francosko časopisje je mnenja, da se pripravljajo Nemci na velikopotezno ofenzivo ob francosko-lotariški meji.

Macedonsko bojišče: Na celi črti med jezerom Ohrida in Dojranskim jezerom se bijejo že 14 dni srditi boji. Francoske čete napadajo naše postojanke pri jezerih Ohrida, Prespa, severno od Bitolja, ob reki Črni in pri Dojranu z izredno ljuto stjo. Kljub premoči je sovražnik severno od Bitolja napredoval samo za nekaj kilometrov. Imel je velike izgube. Glavni cilj napadov sovražne armade je sedaj mesto Prilep, ki leži severovzhodno od Bitolja.

Turška bojišča: V Mezopotamiji se še Turki, kakor pravijo angleška poročila, vedno umikajo pred angleško armado. — V Egiptu baje zbira Angleži močno armado. — Na Kavkazu so se ob Črnem morju razvili živahni boji med Rusi in Turki.

Skrb za obdelovanje polja na Štajerskem.

V zadnji seji c. kr. Kmetijske družbe se je posvetovalo radi obdelovanja polja. Namestnika je poverila vodstvo vseh tozadevnih priprav deželnemu uradniku prof. dr. Thalmayr-ju, ki je znan strokovnjak v poljedelstvu. Poročal je o celém načrtu, po katerem bi se dalo uvesti vspešno obdelovanje in njeno nadzorovanje.

Glavno načelo bo, da se kmetom in kmetičam povsod gre na roko z nasveti in dejanskimi. Torej je treba biti z ljudmi vedno v stiku.

Dr. Thalmayr-ju, ki vodi pri namestniku gospodarski deželno-žetveni urad, bode ob strani deželni gospodarski svet, ki že obstaja; v njem je že g. poslanec Pišek kot član. Kmetijska družba je se odposlala v njega tri člane, med njimi deželnega odnika g. dr. Verstovška. Ta urad bode nadziral delovanje žetvenih komisij in komisarjev, bode skrbel za pravilno razdeljevanje žita za seme, bode posredoval glede delavskih moči in zlasti branil in ščitil interese gospodarstva in kmetijstva. Nadalje bode vodil statistiko obdelanega polja kolikor mogoče točno, da ne pride oblast do takih brezpomembnih števil, kot prejšnja leta. Skrbel bode, da se obdelata polje, ki je res primerno za setev; veliko pozornost bode posvetil obdelovanju vrtov v bližini mest in industrijskih krajev. Ob času žetve se bode uredilo, da se podeli ljudem povsod strojev; oskrboval bode za stroje potrebno olje in bencinol. Urad se že sedaj trudi, da bi prišlo v deželo več umetnega gnoja.

Žetvene komisije bodo še zanaprej; samo jih organizira urad tako, da bodo zares morale delovati. Za vsako okrajno glavarstvo se izvoli okrajna žetvena komisija treh do štirih mož. Te komisije bode vodil strokovnjak, ki bode zaprisežen. V slovenskem delu Štajerske bodejo imenovani za Celje g. Goričan, za Konjice g. Zupanc, za Ljutomer g. Puklavec, za Maribor g. Petrovan, za Ptuj g. Belle, njegov namestnik g. Rudl, za gornjegrajski okraj g. Goričan, za Slovenjgradec g. Jelovšek, za Brežice g. dr. Leušner, njegov namestnik za kozjanski okraj g. Belle. Mogoče se še spremeni nekoliko ta določba glede oseb in okrajev.

Ti zapriseženi strokovnjaki bodo vodili vso praktično delo in stavili deželnemu uradu vse zahteve, ki jih opazijo v raznih okrajih. Na te se naj obracajo v zaupanju vsi poljedelci, jih prosijo od pomoči v vseh zadevah, ki se tičejo obdelovanja polja. Skupnimi močmi se bo dosegla obilna žetev, katero naj blagoslovi ljubi Bog, da bomo vstrajali v tej vojski proti sovražnikom, ki nas hočejo izstradati.